

Correctievoorschrift HAVO

2018

tijdvak 1
donderdag 17 mei
07.30 - 10.30 uur

Geschiedenis

Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten in het bijgeleverde programma Wolf.
Zend de gegevens uiterlijk vrijdag 1 juni 2018 elektronisch naar het ETE.

Het correctievoorschrift bestaat uit:
Regels voor de beoordeling
Algemene regels
Vakspecifieke regels
Beoordelingsmodel

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 30, 31 en 32 van het Landsbesluit vwo-havo-vsbo d.d. 23-06-2008 (PB. 2008, no. 54).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van bovenvermelde artikelen van het Landsbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden

- toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
- 3.4 indien slechts een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
- 3.5 indien meer dan een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd worden, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
- 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan een antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar een keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Eenzelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij dient de fout of onvolkomenheid wel mede te delen aan het ETE. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen door het ETE rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer. Dit cijfer kan afgelezen worden uit omzettingstabellen die beschikbaar worden gesteld door het ETE na de bepaling van de definitieve cesuur.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen Geschiedenis HAVO 2018 eerste tijdvak kunnen maximaal 55 scorepunten worden behaald. Het examen bestaat uit 30 vragen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 Beoordelingsmodel

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Staatsinrichting

1 maximumscore 2

- Het kiesrecht was te beperkt. (Censuskiesrecht) 1
- De positie van de gouverneur werd door de nieuwe Staatsregeling nog eens versterkt (Vijf leden van de Staten werden door hem benoemd.) 1

2 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord:

- Tot de blanke elite hoorden de plantage-eigenaren en hoge ambtenaren, de Joden waren rijke kooplieden en de zwarten waren slaven. 1
- Je huidskleur en je godsdienst. 1
- De komst van de olie-industrie. 1

Opmerking : - Bij het opnoemen van de 3 bevolkingsgroepen, voor de gehele vraag 1 punt toekennen.

- 2^e bolletje: Bij het opnoemen van beide factoren 1 punt toekennen.

3 B

4 maximumscore 3

1-c, 2-d, 3-e, 4-a, 5-b

Indien vijf of vier combinaties juist 3

Indien drie combinaties juist 2

Indien minder dan drie combinaties juist 0

5 C

6 B

7 B

8 maximumscore 2

- Het (suspensief) vetorecht. 1
- Het Congres kan dit vetorecht met 2/3e meerderheid (in beide Huizen) ongedaan maken. 1

Vraag	Antwoord	Scores
9	maximumscore 1 Voorkeursstemmen	
10	maximumscore 3 1 sociaal 2 klassiek 3 klassiek 4 sociaal 5 sociaal	
	<i>Indien vijf juist</i>	3
	<i>Indien vier juist</i>	2
	<i>Indien drie juist</i>	1
	<i>Indien twee of minder juist</i>	0
11	maximumscore 2 • concurrentie op de wereldmarkt dwong Shell om te automatiseren. (Vele arbeiders werden ontslagen waardoor de werkloosheid enorm steeg.) • De zo ontstane onvrede zorgde mede voor de opstand op 30 mei 1969.	1 1
12	maximumscore 2 • Indonesië (Nederlands-Indië) • 1949	1 1
13	maximumscore 2 • Aruba kreeg evenveel zetels in de Staten als Curaçao. • Het mislukte omdat Curaçao dat niet accepteerde.	1 1
14	maximumscore 2 Voorbeeld van een juist antwoord: • Het kostte veel geld. Ieder eiland moest over allerlei voorzieningen beschikken om het voor de burgers leefbaar te maken. (Dat moest betaald worden.) • Het was inefficiënt. Door het patronagesysteem werd het ambtenarenapparaat te groot, met steeds meer mensen die niet capabel genoeg waren.	1 1
15	maximumscore 2 • E. Petronia (premier), B. Leito (gouverneur) • E. Jonckheer. Hij werd door de FOL gezien als de schuldige van de opstand van 30 mei 1969.	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Internationale betrekkingen en oorlogsvoering

16 B

17 maximumscore 2

- De Triple Alliantie: Duitsland, Oostenrijk-Hongarije en Italië. 1
- De Triple Entente: Frankrijk, Rusland en Groot-Brittannië. 1

18 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord:

- een totale oorlog 1
- een moderne oorlog (bv. het gebruik van duikboten) *OF* 1
een loopgravenoorlog (frontlinie bleef grotendeels op dezelfde positie)

19 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord:

- Dat Duitsland als enige de volledige schade ontstaan door de oorlog moest dragen, was hard. (Dit kwam neer op een oorlogsboete van 269 miljard Goudmark). 1
- De vaststelling door de geallieerden dat Duitsland als enige schuld had aan het ontstaan van de oorlog was onjuist en onrechtvaardig. 1

20 A

21 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord:

- Door verovering van landen in Zuidoost-Azië, waar de grondstoffen verkregen konden worden. 1
- Maar eerst moest Japan het enige obstakel van dit streven uitschakelen door een verrassingsaanval op Pearl Harbor. 1

22 maximumscore 2

Twee van onderstaande antwoorden, voor elk 1 punt:

- Een zwakke democratie: De parlementaire democratie functioneerde slecht want Italië kende een zwakke democratische traditie. De regeringen waren zwak en daardoor niet in staat om de problemen aan te pakken. Er waren vaak partijruzies en er heerste veel corruptie, enz.;
- De angst voor een communistische machtsovername; dit verklaart waarom het fascisme in kringen van industriëlen en grootgrondbezitters als een tijdelijke bondgenoot werd gezien.
- De gekrenkte nationale trots wegens de slechte afloop van de oorlog. Italië voelde zich bedrogen en achtergesteld door de afloop van de oorlog;
- Naoorlogse economische en sociale ontwrichting (staatsschulden, inflatie, werkloosheid);
- De economische crisis rond 1930, die nieuwe massale werkloosheid en geestelijke ontreddebrng bracht.

Vraag	Antwoord	Scores
23 maximumscore 1	Voorbeeld van een juist antwoord: In 1938 kon Hitler overgaan tot het inlijven van Oostenrijk want hij hoefde niet te vrezen voor de steun van Italië aan Oostenrijk zoals in 1934. Duitsland en Italië waren nu bondgenoten.	
24 maximumscore 2	Voorbeeld van een juist antwoord: Het Arische ras was de hoogste tak van het blanke ras. Om de instandhouding van dit ras te verzekeren, moest het Arische ras meer “Lebensraum” scheppen in de door Slaven bevolkte Oost-Europese gebieden. De Slavische volken behoorden, volgens de rassenleer van Hitler-Duitsland, tot een minderwaardig ras en konden worden uitgeroeid.	
	<i>Opmerking: Het antwoord van de kandidaat moet de kern van het juiste antwoord bevatten om beide punten toe te kennen.</i>	
25 maximumscore 2	Voorbeeld van een juist antwoord:	
	• Geen bemoeienis met buitenlandse aangelegenheden en afkeer van de inmenging in de Eerste Wereldoorlog in Europa.	1
	• Het blijkt uit de neutraliteitswetten die het Congres van de Verenigde Staten uitvaardigde. / Aan oorlogvoerenden mochten geen leningen, wapens en munitie worden verstrekt. Ook mochten Amerikaanse burgers geen passage boeken op een schip van een oorlogvoerend land.	1
26 maximumscore 2		
	• a. 1942	1
	• b. Schepen uit Curaçao en Aruba die de brandstof, geproduceerd op de olieraffinaderijen op beide eilanden, leverden voor de geallieerden werden getorpedeerd.	1
27 maximumscore 2		
	• A	1
	• De Nederlandse bedrijven mochten zich alleen naar andere delen binnen het koninkrijk verplaatsen. Dus in Nederlands-Indië, de Antillen en Suriname.	1
28 maximumscore 2	De juiste volgorde is: 2, 5, 4, 1, 3.	
	<i>Indien vijf juist</i>	2
	<i>Indien vier of drie juist</i>	1
	<i>Indien minder dan drie juist</i>	0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

29 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord:

- De Cubacrisis liet beide grootmachten beseffen dat een crisis die kon leiden tot een atoomoorlog en vernietiging van de wereld vermeden moet worden. 1
- De SALT-verdragen waren afspraken over de beheersing en de vermindering van atoomwapens. 1

30 maximumscore 2

- In Vietnam. 1
- Direct na 1954 nam de Verenigde Staten de plaats in van Frankrijk in het kapitalistische Zuid-Vietnam om strijd te voeren tegen het communistische Noord-Vietnam om het communisme in dat gebied tegen te houden. 1